

Új tanulásszervezési módszerek (módszertani felkészítés a korszerű oktatás technikákra)

Dr. Majoros Anna
igazgatóhelyettes

A módszertani megújulást indokolják:

- más a tanulók neveltsége, ismerete, készsége, kompetenciája
- mások a családi körülmények, hangnemek
- más a társadalmi minta
- más a követelmény (cél: felkészíteni az életen át tartó tanulásra)
- más a tartalom (NAT-hoz kötődő, modul rendszerű, munkakultúrát biztosító, a szegregációt feloldó tanulói motiváció szükséges)
- következmény: „más” tanulókat, „más” céllal (kompetencia, készség, képesség) „más” módszerekkel szükséges tanítani.

EZ AZ ÉRZÉKENYÍTŐ TRÉNING-ÓRA CÉLJA.

A tréning tematikája

- 1. A magasan teljesítő iskolák stratégiája**
- 2. Korszerű nevelési feladatok és módszerek**
- 3. Kooperatív tanulás**
- 4. Projektmódszer**
- 5. Tömbösített (epochális) oktatás**
- 6. Mérés-értékelés (objektivitást és összehasonlíthatóságot biztosít)**
- 7. IKT technika**
- 8. Interaktív táblák a folyamatok megláttatásához, az ellenőrzéshez**

1. A magasan teljesítő (élenjáró) iskolák stratégiája

- az iskola értékeinek artikulálása (megkülönböztető jegyek, ismeretek és rá büszke pedagógusok, diákok, szülők jellemzik)
- a tanárok, diákok és a tágabb közösség elvárásainak növelése, teljesítmény orientáltság (az eredményt ünneplik)
- diákok bevonása saját tanulásuk, fejlődésük tervezésébe (a beiskolázott diákoktól függ, mennyire érznek felelősséget saját tanulásukért),
- az eredmény más-más módszerekkel érhető el
- hosszú távú külső elköteleződés (a továbbfejlődéshez valamely fejlesztő műhelyhez kell kapcsolódni)
- tanárok lehetősége és felelőssége a „kísérletezésre” (kockázat vállalással a pályázati tanulás szervezés, tartalom, módszer bevezetése)

- A TÁMOP 3.1.4. kompetencia alapú pedagógiai rendszer moduljai:

tananyagtartalom

tanulásszervezési mód

A műveltségterülethez
kötődő

tanórai

B kereszttantervi

tanórai

C tanórán kívüli oktatás

szakkör, tehetséggondozás,
kollégiumi nevelés

2. Korszerű nevelési feladatok és módszerek

Autentikus iskola fejlesztők- senki nem mondja meg a „tutit”

Feladata: a támogatás, a segítség adás a neveléshez és az oktatáshoz

Eszköz

- új és differenciáltabb szerepértelmezés és szerepvállalás
- kutató, szakértő, tanácsadó
- iskolák, vezetők, pedagógusok továbbképzése
- egymástól tanulás (iskolahálózatok támogatása)
- szervezetfejlesztés, tanulásfejlesztés
- megnyerni és érdekeltté tenni a tanárt az új eljárások, módszerek használatára

A fejlesztés szintjei

- önfejlesztés
- külső tanácsadói támogatás
- hálózati munka - egymástól való tanulás (a külső szakemberek és a világháló felhasználásával)
- implementációt segítő komplex támogató rendszer (eszköz fejlesztés, tanácsadás, hálózatépítés, továbbképzés, iskolafejlesztés, internetes szolgáltatás)

Az oktatás tartalmában és módszerében rejtve rengeteg nevelési lehetőség rejlik.

A neveltség meghatározói

- család (nagycsalád, csonkacsalád, új család ...)hatása gyengül
- korábbi közösségek (bölcsőde, óvoda, iskola) szocializálnak
- iskola elvárásának és gyakorlatának összhangja
(azt csinálja ő is, amit elvár és ad az iskola,
ezért fontos az emberséges rend és fegyelem)
- tanári példa
 - felkészültség
 - viselkedés
 - hangnem
 - mit mond és hogyan
 - eszköztudás
 - hitelesség

- együttműködési készség a minták és példaképek között
 - tanulói partnerség
 - átfogó projekt téma
 - egyéni alkotó megoldás
 - mindennapi témák megvitatása
 - odafigyelés a tanulókra
 - megismerés
 - egyéni stratégia
 - nyíltan egyéni út és
 - a követelmény megbeszélése velük
 - a tanári értékek, módszerek, viselkedések tervszerűsége, nyilvánossága, következetessége
- tanulói vélemény, döntés kifejtése
érdekében

- változatos tanári módszerek
 - módszertani tanárképzés
 - óralátogatás más tanárnál, más iskolában
 - továbbképzés
- munkaközösségi együttműködés – ki, mit dolgoz ki (nem kell mindenkinek mindent feltalálni)
- tantestületi
 - értékrend
 - tanításmódszertan
 - nevelési eljárás

} egységben az erő
- minden nevelési szituációt megragadni (tanulói, tanári vélemény, beszélgetés)
- szaktanári szabad témák megtervezése 4-6 hetente

- év elején ismerjük meg egymást
 - mindenkinek a neki megfelelő feladatot adjuk (ki miben tud villogni), majd értékeljük és erősítjük meg
- kellő időt fordítsunk a feladat meghatározására
 - jó legyen a feladat meghatározás (mi a cél, milyen információ van hozzá?)
 - megértést ellenőrizni (visszakérdezni, fogalmazza meg a maga nyelvén)
 - meglegyen a végrehajtás feltétele (információk, lehetőségek)
 - tudja miért kell megcsinálnia, mi az érdeke

- **teremtsünk munkatársi kapcsolatot**
 - a „munkahely” értékítéletet, normát közvetít az egyénhez (ezzel befolyásolja az egyén magatartását és teljesítményét) meghatározó a szervezet belső felépítése és szerkezete
 - lazítsunk a formális tanár-tanuló viszonyon ha a tanár jól érzi magát, attól jobb tanár lesz (de neki kell először lépni)
- **javítsuk a nevelés erejét**
 - a stabil normák egyértelmű körülhatárolása
- **a pedagógus ellenőrző, értékelő tevékenysége motivál (eligazít)**
 - az ellenőrzés célja a segítség legyen (a jobb teljesítmény érdekében)
 - a tanár hivatalból és magánemberként is egyforma értékrendet közvetítsen
 - a diák környezete torzíthatja az értékelést (ugyanaz a gyerek az egyik osztályban más minősítést kaphat mint a másikban)
 - a beidegződés is torzíthat (valaki mindig jó, a másik mindig rossz)
 - a tanulókat értékeljük gyakran

Empátia az ember (tanár is, tanuló is) sajátos képességeivel bele tudja élni magát a másik ember lelki állapotába (érzelmi, gondolati tartalmába és összefüggéseibe) = ez a megértés alapja.

A fölérendelt viszony az empátia képességét sorvasztja.

Az empátiát **erősítő hatások**

- a hiteles pedagógus
- az iskola, mely a személyiség zavarait akarja lefaragni
- a szülő minta lenne, ha funkcióját ellátná
- a csoportviszony felerősít (vagy eltorzít)
- az oktatás ismeretanyaga, összefüggés rendszere (vele önállóan éljenek a tanulók)
- viselkedésminták, szeretteink véleménye

A társas kapcsolatokat segítő nevelési feladatok és eszközök

- elbeszélgetés, egyéni bánásmód
- jól szervezett óra, színes óravezetés, változatos módszerek
- motiválás, cselekedtetés, jó tanár-diák viszony
- projekt módszer, kiscsoportos munka
- tanár empátiája, pozitív jelenléte
- megértés, törődés, szeretet

- sikereket nyújtó tevékenykedtetés, vetélkedő, sportrendezvény
- pozitív értékelés, húzóerő (
- reális jövőkép, életpálya tervezés
- családokkal kapcsolattartás (írás, telefon, behívás, családgondozó, rendőrség)
- az elégedettség mérésből tanuljon a tanár
- tantestületi kezelési egység (erő!)
- iskolák közötti bemutatók, tapasztalatcserék
- tájékoztató kiadványok, előadások

3. Kooperatív tanulás

Az élet és a munkahelyzetek rugalmasságot igényelnek

- alapvető ismeret
- magas szintű gondolkodás
- fejlett kommunikációs készség
- társas viselkedés szükséges

Az élet és feladat megoldáshoz

- kooperatív (együttműködő)
 - kompetitív (versengő)
 - individuális (egyéni önálló) képesség kell.
-

A kooperatív tanulás lényege

A résztvevők együttműködésén alapuló,
kiscsoportos, feladat megoldó tevékenység.

A kooperatív módszer változatai

Csoportkutatás

- 2-6 fő közösen tervez
- egyének külön dolgoznak
- a csoport egy részt dolgoz fel
- egyének információiból alakul a csoportbeszámoló
- több csoport készíti az egészet

Mozaiktanulás

- mindenki olvassa a megtanulandó anyagot
- mindenki mást dolgoz fel belőle (másnak a szakértője)
- mindenki megtanítja a többieknek, amit tud
- a csoport megvitatja a téma lényegét

A kooperatív - gondolkodási készséget fejlesztő módszerek

- a tanár bemutatja a feladatot,
- megfigyeli a csoportot, tanácsot ad, de nem avatkozik a munkába
- páros megbeszélés
- csoport megbeszélés (de ne merevedjen be a rendszer)
- egyedi és közös munka
- sorba rendezés, csoportosítás, halmazok

A kooperatív csoport

- hosszú ideig heterogén a csoport
- az állandó kb. 4 fős csoport tagjai ismerik és elfogadják egymást
- egymást, a tanárt és a táblát látják, közös szabály alapján működnek
- az egyéni felelősség megbeszélése (nem lehet potyautas, vagy igavonó)
- egyenlő a részvétel, a munkamegosztást változtatni kell

Csoport szabály

- egyéni felelősség
- kérj segítséget csoporttársaidtól (méltányold, amit kapsz!)
- csoport felelősség
- mindenki megpróbálja megoldani a problémákat
- a lelkiismeret részvételre késztet
- segítsünk más csoportoknak is(így éljük ki az egyéni alkotásvágyat)

A kooperatív feladat legyen

- célszerű (értelmes, mai) és érdekes (izgalmas)
- elvégzése jelentsen örömet

A munka értékelése

- a tanulók saját fejlődéséhez hasonlítsuk az eredményeket
- a jutalom pedig a csoport teljesítményén alapuljon (ez alakítja ki a mi tudatot)

A kooperatív tanulásszervezés sajátosságai

- mindenkinek legyen feladata(figyelme legyen lekötve)
- az együttműködés fejlesszen érdeklődést és kapcsolatot („ meg kell mutatnom”)
- a munka és a kapcsolat legyen szervezett (csoportok között is)
- egymástól tanulják a teljesítmény mértékét és az elvárt viselkedést
- ha egymásnak magyaráznak, egyre jobban megértik a lényegét és az összefüggéseket
- csoportmunka közben az önbecsülés, a konfliktusmegoldó és a szerepvállalási készség fejlődik
- a módszer a tanár és a tanuló együttes kreativitását igényli (egymást meg kell érteni)
- a csoportmunka során a tanár jobban tud a tanulókra figyelni
- a kooperatív módszer megerősíti az iskolával, a munkával kapcsolatos attitűdöket.

A kooperatív tanulás előnyei

- együttműködésre, közös (nagyobb) „alkotásra” készlet
- munkakészséget fejleszt
- önértékelést tanít, helyre teszi az értéket, „szárnyakat” ad
- probléma megoldó gondolkodásra készlet
- lehetőséget biztosít a logikus érvelésre, a következtetésre, a vitakészség fejlesztésére
- a csoportok aktív kommunikációt, munkát végeznek
- „könnyen” munkára kényszerít, egyéni felelősségre tanít
- a tanulók megbíznak egymásban, odafigyelnek egymásra
- fejlődik a munkaszervezési készség

4. Projekt módszer

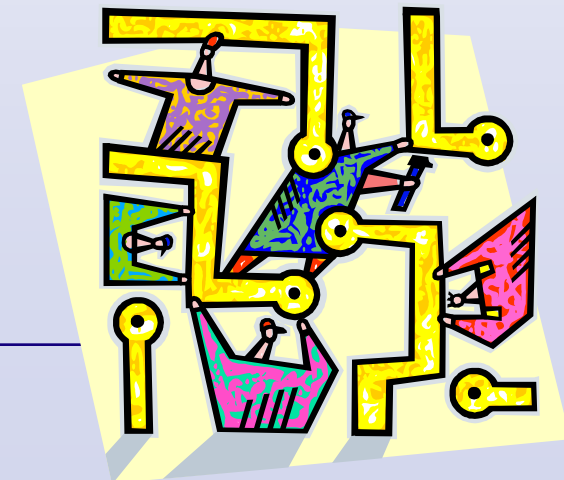
Projekt:

egyedi (nem szokványos), egyszeri (nem rendszeresen végzett), konkrét célú, korlátozott forrású, határidőre végrehajtott feladat

Menedzsment:

sikeres és gazdaságos vezetési folyamat

- tervezés
- szervezés
- irányítás
- ellenőrzés
- visszacsatolás

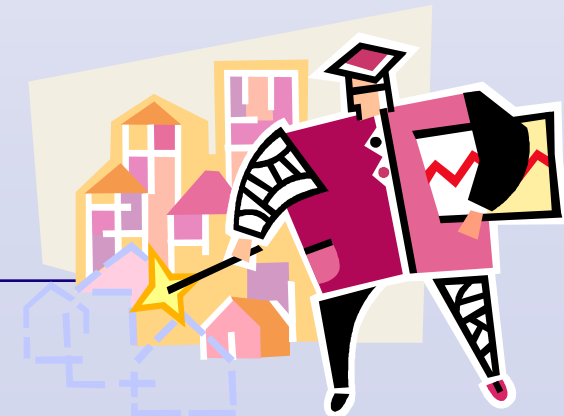
A projektmenedzsment függ

- a tervszerűségtől
- képességtől, szakértelemtől
- csoportos (team) aktivitástól

a humán
vonatkozás
dominál

A projekt életciklusai:

- kezdeményezés,
- célmeghatározás
- tervezés,
- végrehajtás
- lezárás
- értékelés

A cél meghatározásának kritériumai

- tevékenységhatárok,
- mérhetőség (indikátorok),
- végeredmény
- részeredmények és határidők meghatározása = mérföldkövek
- ütemezés időben és sorrendben
- erőforrások meghatározása

Kommunikáció eszközei

- TEAM munka (szakértelem, felelősség, működés alapján)

A feladatorientált, vegyes összetételű csoport szervezési alapja:

- ki, miben erős és mi a szerepe
- az együttműködés létrejöttének megteremtése
- döntéshozatali eljárás

A projekt lezárása

- termékek, dokumentumok prezentálása
- átadása a megrendelőnek
- elszámolás az erőforrással

értékelése (+)

- eredmények a célhoz, időhöz, költségekhez hasonlítva
- új javaslatok megszületése

A projekt módszer oktatási lépései

- témaválasztás (tanár! diákok?)
- a cél megfogalmazása (tanár! diákok?)
- a projekterv elkészítése (diákok!)
- a megvalósítás (diákok!)
- bemutatás, beszámolás (rajz, tárgy, powerpoint segítségével)
- dokumentálás (lépések leírása, amiből az eredmény megismételhető)
- értékelés(+, -, vonások, tanulságok, amit másképp kell csinálni)

Projektoktatás

Lényege: komplex, köznapi, de érdekes téma feldolgozása, az eredmény bemutatása

Jellemzői:

- a gyerek önálló, a pedagógus az önállóság segítője és produktum jön létre
- minden összefüggésnek a feltárása ismerethez, képességhez juttatja a tanulót
- az eltérő képességek egyenértékűek
- a tanár segítő, tanácsadó (nem irányító)
- a tanulók önállóan döntenek
- közös tervezés, cselekvés és ellenőrzés jellemzi
- a tanár és a tanuló különböző kompetenciákkal, partnerként dolgoznak
- van benne egyéni és csoportos (nevelési, pedagógiai) munka is
- korábbi élményt, tapasztalatot, tehetséget, ambíciót figyelembe véve végzik a rész feladatot.
- a tanulók közötti kapcsolat erős

A pedagógiai projektek formái:

- projektnap= a hét egy napján
- projekthét =témahét (utolsó héten)
- tanítást kísérő projekt (szabadidőben)
- órai projekt (minden óra) pl. alsó tagozaton a napközivel együtt
- külső projekt (pl. erdei iskola)
- projektek például: városi ökológia, lovagkor, nagy földrajzi felfedezés, antik tudomány, vallás, művészet, vállalkozási kompetenciák, idegen nyelvi hét stb.

Témahét, vagy projekt hét (pl. évvégén az utolsó tanítási hét)

- adott tárgykört (kulcstémát) 3-5 napon át iskolai és iskolán kívüli helyszínen, rugalmas időkeretben, változatos tevékenység típusokkal és eszközökkel oldják meg
- évfolyamszintű feladat végzést tesz lehetővé.

Alkalmazási lehetőségei

- alapkövetelményt teljesítő kötelező foglalkozások
 - kutatást, alkotást igénylő választható gyakorlatok
 - eltérő csoportalkotási mód - egyéni fejlesztés
 - kereszttantervi= egyszerre több tantárgyon átívelő feldolgozást tesz lehetővé
-

5. Tömbösített (epochális) oktatás

Tömbösített(epochális)oktatás

Az epochális „korszakos oktatásban” a gyerek érdeklődése tartósan egy területre koncentrálódik, de a területen belül sokféle oldalról, sokféle eszközzel közelítik az anyagot (tantárgyi ismeretet)

Jellemzői:

- annyit végeznek el egy-egy tárgy anyagából, amennyi megadja azt az érzést, hogy elértek valamit
- az egyes időszakokat gyakorlatok, szóbeli és írásbeli feladatok egészítik ki (elégedett a tanuló, hogy már tud valamit, ez sarkallja, hogy többet gyakoroljon)
- egy tantárgy évente kétszer kerül sorra, a többszöri felidézés segíti, hogy az ismeret képességgé fejlődjön
- újrakezdéskor átstrukturálva, érettebben adják elő az ismeretet
- ez a munkabeosztás nyugodt, fegyelmezett tevékenységre szoktat (a szétszórt, a tanuló számára túlzottan inger gazdag környezetben)

Az epochális oktatás jellemzői

- használható kis óraszámú tantárgyak oktatásánál (pl. iskola típustól függően földrajz, biológia, kémia, művészeti tárgyak stb.)
- egy tanévig csinálni kell
- eltérősege miatt sok tanulónál jobb eredményt hoz
- folyamatos a tevékenység színvonala, eredménye
- munkamegosztáson alapul
- önálló tanulás a célja
- az eredmény biztosabb, mint a szétszórt szakórai tanulásé

Köszönöm a figyelmet!

majoros.anna@fppti.hu